

Karel Machala

KDO JSME A ODKUD PŘICHÁZÍME?

Netušené souvislosti hledání předků

- Všichni jsme potomky králů i pastýřů • Genová kniha předků v našich buňkách
 - Slova jako svědkové minulosti • Věk, zdraví a nemoci předků
- Příjmení – střípky 500 let starých příběhů • Přímé doteky dějin v rodině
- Zeměpisné rozpínání generací do minulosti • My versus Oni • Evoluce (ne)lidská aneb Byli jsme i rybami • Genealogie, předkové a reinkarnace

Všechna práva vyhrazena. Tato publikace a všechny její části jsou chráněny autorskými právy. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, uložena v rešeršním systému nebo dále předávána, a to v jakékoliv formě, jakýmkoliv způsobem, elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním apod., bez předchozího písemného souhlasu vydavatele. Osoba, která by učinila jakékoliv neoprávněné kroky v souvislosti s touto publikací, může být vystavena trestnímu stíhání a vymáhání náhrady za způsobenou újmu.

© Karel Machala, 2016

Fotografie na obálce © shutterstock.com

© Nakladatelství ANAG, 2016

ISBN 978-80-7554-053-9

Obsah

Úvod: Proměny hledače předků	6
1. kapitola:	
Všichni jsme potomky králů i pastýřů	14
Dodatek k 1. kapitole: Karel IV. a jeho rozrod	38
2. kapitola:	
Genová kniha předků v našich buňkách	41
3. kapitola:	
Slova jako svědkové minulosti	89
4. kapitola:	
Věk, zdraví a nemoci předků	122
5. kapitola:	
Příjmení – střípky 500 let starých příběhů	145
6. kapitola:	
Přímé doteky dějin v rodině.....	161
7. kapitola:	
Zeměpisné rozpínání generací do minulosti	178
8. kapitola:	
My versus Oni aneb Multikulturalismus, nacionalismus a zlatá střední cesta.....	193
9. kapitola:	
Evoluce (ne)lidská aneb Byli jsme i rybami	209
10. kapitola:	
Genealogie, předkové a reinkarnace	219
Doslov: Jak začít s hledáním předků a genetickými testy.....	232

Úvod

*Kdo nezná historii, nezná nic.
Je jako list, který neví, že je součástí stromu.*

Michael Crichton,
spisovatel a scenárista (1942–2008)

Proměny hledače předků

Jste i vy tak trochu Slovan, Keltka, Germán, Etruskyně, neandertálec, indiánka, Říman i Prabaskyně současně? Skrývá se ve vás král, farmář, filozof, bojovník i jeskynní umělec? Nepochybně máte v sobě po předcích částčky všech uvedených a mnohé další a tato kniha vám rozptýlí případné pochybnosti. Genealogie je napínavý příběh, v němž účinkují Adamové i Evy, faraonové, otroci i proroci, císařové i rolníci, láska i nenávisť, zlatáky i sestercie, chleby i ryby, meče i tanky, sopky i epidemie, mnoho jazyků, kmenů, národů a bohů, geny a mutace, spletité cesty migrace, (sta)miliony lidí a miliardy zvířat ze všech kontinentů. Všichni jsme do jisté míry směsicí téměř všeho, co kdy existovalo, a (nejen) naše DNA si pamatuje mnohé z hluboké i nedávné minulosti. Uvědomění si těchto skutečností prostřednictvím genealogického bádání výrazně změní každého z nás.

Dnešní doba a možnosti moderní techniky oživily zájem o genealogické bádání u mnoha lidí. Chtějí vědět, odkud pocházejí, aby mohli lépe pochopit, kdo jsou a kam směřují. *Kdo neví, do kterého přístavu pluje, tomu nepomůže žádný příznivý vítr*, napsal před dvěma tisíci lety Seneca. Ale jak je na tom ten, kdo neví, odkud pluje?

Představa, která vzala zasvě

Obraz první: Malý chlapec sedí v pokoji a dívá se na černobílý televizor, výdobytek moderní techniky. Je u prarodičů v jedné jihomoravské vesnici. Každodenní rituál večerního sledování jednoho ze dvou televizních programů vždy začíná slovy dědy Viléma: *Pusťte to tam*. V televizi běží film o druhé světové válce a chlapec poprvé slyší cizí jazyk (vyjma slovenštiny, kterou za cizí nepovažuje). Je jím němčina. Hlavou mu proběhne

myšlenka: *Takový nesrozumitelný jazyk. Jak se ho vůbec může někdo naučit? Ten chlapec jsem já v jednociferném věku. Pocit naprosté oddělenosti a nepřibuznosti národů a jazyků se mísí s představou, že pocházím výhradně z tohoto kraje a že všichni mí předkové snad odjakživa žili na jižní Moravě.* Později tuto myšlenku utvrzuje i škola.

Za okny je klid a ticho vesnice přerušované kohoutím kokrháním, které jakoby ani nepřipomínalo fakt, že žijeme v diktatuře a komunistické izolaci od světa. Je nemožné se jen tak o víkend sebrat a zajet si do nedaleké Vídně, která je blíže než Praha. Je velmi obtížné komunikovat s vnějším světem. Svět za pouhých 50 kilometrů vzdálenou jižní hranicí s Rakouskem je v této chvíli vzdálen téměř stejně jako starověký Babylon nebo Egypt v době stavby prvních pyramid. O obojím je možné číst, není však možné si na to sáhnout, komunikovat, vyměňovat si názory a nápady. Obojí je v této chvíli podobně exotické.

Kurent, jazyky a „prainternet“

Obraz druhý: Mnohaleté hledání začíná. Tamtéž o několik let později objevují *schránku se zažloutlými, tedy hodně starými rodnými a oddacími listy.* Vydaly je rakousko-uherské a prvorepublikové československé úřady, jsou psány česky i německy. Kromě latinky poprvé objevují kurent – staré německé písmo, jehož používání jako hlavního písma v Německu a Rakousku zrušil teprve Hitler, který ho prý nenáviděl ze školy. Dalo by se dodat, že spojení dvojího zla – nuceného učení neefektivního písma a násilného budoucího diktátora – nakonec paradoxně vedlo k pozitivnímu posunu k efektivnější latině i v Německu a Rakousku. Pro genealogické účely je však nutné jej znát. Děda ho umí, a tak ho se mnou procvičuje.

Je mi asi jedenáct, učím se německy, o něco později začínám i s angličtinou, obojí z vlastní vůle a sám doma z učebnice. Mám už také svůj „prainternet“, obrovskou výhodu do budoucna, jakou tehdy takto využíval málokdo. Průhled neviditelnou dírou ven ze státu zčásti obehnaného ostnatým drátem, razítky, výjezdni doložkou k pasu a devizovými přísliby. Je jím krátkovlnné rádio VEF z tehdy ještě okupovaného Lotyšska. Pravidelně večer co večer na něm ladím stanice z blízkých i hodně

exotických a vzdálených zemí v různých jazycích a získávám díky tomu – zcela bez přehánění – lepší přehled o světě a možná i lepší vzdělání, než mi později dala vysoká škola. Nejen jazykové. Druhý průhled ven obstarává rakouská televize, která se dá na jižní Moravě naladit i přes zadrátované hranice.

První vývod předků

Průběžně zkoumám objevené dokumenty. V zažloutlých rodných a odacích listech jsou uvedeni předkové mých prarodičů, a tedy i moji. Dostávám nápad: kreslím první obdélníček se svým jménem a datem narození, od něhož vedou dvě čáry ke dvěma obdélníčkům s rodiči a jejich daty, od nich čáry ke čtyřem obdélníčkům s prarodiči a od nich čáry k osmi obdélníčkům s prararodiči. K tomu se podaří doplnit ještě část předků z další generace čítající 16 obdélníků. Na světě je první genealogický „strom“. Přesněji vývod, jak ještě neumím pojmenovat toto své první genealogické dílo. Doplnuji všechna jména a data, která jde doplnit z objevených rodných listů a z dotazů kladených prarodičům.

Strom se rozrůstá, nicméně se v tuto chvíli vejde na jeden arch papíru velikosti A4.

Zatím netuším, že jednou bude obsahovat téměř tisíc lidí a že *představa čistého Jihomoravana, a dokonce i čistého Čecha vezme úplně zasvé*. Že v matrikách v archivech dřímou zatím nepoznána jména, kraje, vesnice a města, data a povolání, svatby, nemoci a úmrtí a hlavně netušené souvislosti pavučiny stovek a tisíců předků s velkými dějinami. Souvislosti, které jednou odhalím, nejprve v archivech, později i bez toho, že bych do archivů musel cestovat. Že bude existovat internet a budu schopen číst všechny potřebné jazyky i písma (v českých matrikách se setkáme se zápisy v češtině, němčině a latině a ve dvou písmech: v latině a kurentu). A že tato dobrodružná cesta do minulosti zcela změní můj náhled na svět, na minulost, historii vlastní rodiny, kraje, země, Evropy i světa.

Ba co by mne tehdy ani ve snu nenapadlo: že fantastickým způsobem bude možné z buněk setřených z vnitřní strany tváře vyčíst předky z různých

kmenů Evropy a celého širokého okolí, že mezi nimi budou mimo jiné i geny neandertálské a indiánské. Že bude možné nakreslit *přibližnou cestu některých linií předků do střední Evropy z Afriky* například přes budoucí Persii a Čínu, Ural, a dokonce i Finsko.

Svět i sebe uvidíte jinýma očima

Genealogické zkoumání a povědomí o předcích (ovšem nejspíš i tato kniha) vám pravděpodobně *změní pohled na svět*, jeho vývoj, souvislosti, kultury, národy, jazyky a jejich provázanost a příbuznost. Je to cesta, která překopává vnímání sebe sama, prostředí, z něhož jsme vyšli, myšlenek a genetických dispozic i naučených a zažitých stereotypů a předpokladů, které hýbou celými národy. Na cestě do minulosti nás navíc čeká nejedno překvapení z „velkých“ i „malých“ dějin.

Mnohá příjmení, která nosili naši předkové, k nám promlouvají i po pěti stech nebo více letech od doby, kdy vznikala. Některá vypovídají o tom, odkud byl první původce příjmení, jiná označují profesi, kterou dělal (či které se věnovaly celé generace předků), další naznačí národnost, jazyk a nářečí, kterým předkové mluvili, nějakou specifickou událost či momentku, mnohá pak jen první jméno dávného předka, z něž se stalo příjmení jeho potomků.

Hledání v matrikách může pomoci odhalit například i tisíc předků a poskytne dobrý obrázek o tom, jak dlouho žili. Můžete si dokonce spočítat *průměrný věk jednotlivých generací předků* a na vlastní oči vidět, jestli a jak se prodlužoval. Můžete zjistit, co dělali, kde přebývali a kam se přesouvali a jak se s každou předchozí generací rozšiřuje geografická oblast, ve které předkové konkrétního člověka žili. A mnoho dalších informací, které ve spojení s historií země a konkrétních vesnic a měst poskládají zajímavou mozaiku nejen o vlastních kořenech, ale i o místě předků ve světě, ve kterém se pohybovali.

Stejně seznamy předků všech lidí

Pokud do hledání zapojíme geny, zjistíme, že jsme téměř ze stejného těsta, a to nejen ve střední Evropě. Čím blíže si jsou naši předkové a čím

více společných předků z nedávné doby nalezneme, tím podobnější si můžeme být. Ale také nemusíme, protože stejné geny se mohou projevat rozdílně i u sourozenců. Velmi podobné složení přítoku genů do nás z různých geografických oblastí v horizontu několika tisíc let máme třeba s Němci, Brity a Španěly, rozdíly jsou překvapivě malé. Více se o tom dozvíte v kapitole *Genová kniha předků v našich buňkách*.

Většina čtenářů pochází pravděpodobně ze střední Evropy, proto i vy nejspíš budete mít velmi podobnou strukturu předků jako já, a to pouhých dvacet až třicet generací zpět. Kdybychom mohli sestavit *jmenný seznam předků* kohokoliv z nás z *doby před 10 000 lety*, našli bychom zřejmě *na všech seznamech předků lidí z celého světa totožná jména*. Rozdíl mezi našimi seznamy by byl jen v různém počtu opakování různých osob ve více nebo méně liniích. Opakování by se více lišila třeba mezi Čechy nebo Slováky na jedné straně a Japonci na straně druhé. Můj nebo váš seznam, ať už jste z Prahy, nebo z Košic, by se nelišil nejen výčtem lidí, ale ani počtem opakování a procenty předků z různých oblastí.

Severojihoevropan, trochu neandertálec, trochu indián

Jelikož budete směsicí hodně podobnou, i když určitě ne totožnou, mohlo by vás zajímat, jak je to se mnou. I bez vlastních testů v této knize zjistíte, jak zhruba složení předků z hlediska dávných kmenů a etnik ve vašem případě vypadá. Takže pojďme krátce k tomu, jaké je to moje, na základě pěti podstoupených testů v několika na sobě nezávislých laboratořích.

Mám tedy v sobě **2,4 % genů z neandertálců**, **2,1 % z denisovanů**, a co je nejpřekvapivější, dokonce **2 %** mé DNA pochází z genetické výbavy **amerických indiánů**. Ze **43 %** jsem **Severoevropan**, ze **36 %** pocházím z oblasti okolo **Středozemního moře** a z **18 %** z oblasti **jihozápadní Asie** (oblast od Arabského poloostrova přes Írán až po Indii). Pokud máte kořeny tady v České republice nebo třeba i na Slovensku, *máte toto procentní zastoupení velmi podobné, až téměř stejné*, i když v něm možná budete mít o něco méně indiánů. Každopádně neandertálce mezi svými předky budete mít v hodně podobném podílu jako já.

Krajní linie Y DNA (otec-otec-otec) a mitochondriální DNA (matka-matka-matka) můžete mít samozřejmě jiné než já, ale ty mé se u vás

budou vyskytovat zcela jistě u některých předků v jiné linii, stejně jako u mě ty vaše, opět v jiné linii. Pojďme se tedy podívat na tyto krajní linie u mne.

Hyvää päivää, Suomi. Dobrý den, Finsko.

Zatímco maminky – přesněji maminky pouze po jediné krajní linii matka-matka-matka, haploskupina H, nejspíš snad „baskicko-iberská“ **podskupina H3** (H3p/H82) – to z Afriky braly do Evropy přímější cestou, tatínkové po krajní linii otec-otec-otec se sem dostali určitou oklikou přes území dnešní Číny, dále přes východní Asii a Sibiř. Svědčí o tom má **haploskupina N** (s původem před zhruba 25 000 lety v Asii), potom následně její potomkyně „(pra)ugrofinská“ **skupina N1c1** (vzniklá mutací před 12 000 lety), zřejmě v další fázi „baltско-finská“ podskupina N1c1a1a1, potom kolem roku 1500 př. n. l. N1c1a1a1a2a (N-CT-S9976+L1022), dále po dalších mutacích kolem roku 200 n. l. N-Y5003, což vypadá možná na starobylý finský kmen Tavastiů (Hämäläiset) anebo to může ukazovat na rovněž jazykově ugrofinské Estonce, dnes už výrazně namíchané s Baltoslovany.

Mezi Slovany se tento praotec mohl zatoulat už dávno před slovanskou migrací do českých zemí někde na severovýchodě, ale severské geny Y DNA mohly také přijít třeba až během třicetileté války, kdy mnoho Finů bojovalo ve švédské armádě i na našem území. Možná se podaří výsledky zpřesnit časem natolik, že to bude víceméně jasné. Zatím je asi pravděpodobnější první možnost.

Indiáni, Baltoslované, Středozeemci

Nejspíš někde po cestě přes Sibiř nabrali předkové indiánské geny, možná ještě v době, kdy se američtí indiáni teprve chystali překročit Beringovu úžinu na nový kontinent (to je pravděpodobnější, jak ukazuje testování 24 000 let starého človíčka ze sibiřské lokality Mal'ta). Anebo v době, kdy se někteří z nich vrátili zpátky do Asie, protože předávání genů a putování oběma směry přes Beringovu úžinu probíhalo pravděpodobně neustále. Cesta pak vedla stále na západ až na jižní Moravu a do širokého

1. KAPITOLA

*Neexistuje král, který neměl mezi předky otroka,
a neexistuje otrok, který neměl mezi předky krále.*

**Helen Keller,
spisovatelka (1880–1968)**

*„Nepřeber tak, že vypiješ celý džbán piva.
Když mluvíš, nesprávná slova vycházejí z tvých úst.
Když upadneš a polámeš si údy, není tu nikdo, aby ti podal ruku.
Tvoji spolustolovníci vstanou a řeknou: Pryč s tím opilcem!
Když tě pak někdo hledá, aby se s tebou poradil,
najde tě ležet na zemi a ty jsi jako malé děčko.“*

**Kniha moudrosti písaře Aniho, starý Egypt,
doba 18. dynastie (1543–1292 př. n. l.)**

Všichni jsme potomky králů i pastýřů

Kolik máte předků, a proč jsou mezi nimi nevyhnutelně vždy i králové, faraoni, mlynáři, šamani, kováři, pastýři, filozofové, otroci i rolníci? Jak dlouho trvá jedna generace a jak daleko máte k prvním Přemyslovcům a Mojžírovcům (ať už jste Čech, nebo Američanka), Čingischánovi, Ramsesovi II., Karlu Velikému, Gilgamešovi a králi Davidovi? Proč máte mezi předky pravděpodobně všechny jmenované a mnohé další a přesto se jim nemusíte podobat?

Kolik z nás může říct, že některý náš dávný předek byl král nebo královna? Většina lidí by asi na tuto otázku odpověděla, že málokdo. Po chvíli přemýšlení by dodali, že snad jen dnešní králové, někteří z potomků šlechtických rodů a pár dalších lidí, kteří se korunovaným osobám připlétli do cesty. Většina z nás je však jen potomky obyčejných lidí, hlavně rolníků, poddaných a při troše štěstí měšťanů. Je tomu opravdu tak? Kdepak, všechno je jinak. Potomky mnoha králů jsme zcela jistě všichni. Za chvíli se k tomu dostaneme, nejprve kousíček nutné matematiky.

Trocha genealogických počtů

Zkusme chvíli počítat. Každý z nás má dva rodiče, čtyři prarodiče, osm praprarodičů. Toto číslo se s každou další generací zdvojnásobuje, takže pět generací od nás čítá 32 lidí, pouhých deset generací od nás už je 1 024 lidí. **Dvacet generací od nás** (zhruba 600 let zpátky) **máme milion předků** a ve **třicáté generaci** je multiprabáb a multipraděďů už **jedna miliarda**. **Čtyřicet generací** (1 100–1 200 let zpět) sahá do doby prvních doložených Přemyslovců, posledních knížat Velké Moravy (Mojmírovců) či Karla Velikého. Až tam se může ještě někdo s velkým štěstím propátrat historickými zápisy i jmenovitě alespoň v jedné linii. Karel Veliký je mimochodem společným předkem téměř všech dnešních Evropanů. V této době máme už **jeden bilion multiprarodičů**, tedy tisíc miliard. K Sámovi či Dagobertovi I. je to ještě dalších zhruba pět generací a tehdy máme už **35 bilionů neboli 35 tisíc miliard (45×pra) rodičů**. I Sám je náš společný předek, protože jeho potomstvo nejspíš vyhynout nemohlo. Jen dětí měl podle Fredegarovy kroniky 37 (22 synů a 15 dcer s 12 ženami).

A to jsme teprve v období krátce poté, co přišli Slované do našich končin. Číslo se dvojnásobí s každou předchozí generací, takže v dobách dominance starověkého Řecka, Egypta, Mezopotámie a Číny dospějeme ještě k daleko závratnějším číslům. Matematická fantazie nastiňující počty předků už úplně vypíná v tak dávných dobách, kdy se lidstvo vydalo na cestu z africké pravlasti nebo kdy jiní naši předkové lidského druhu *Homo sapiens neanderthalensis* už dávno běhali po Evropě – s některými geny, které v sobě máme dodnes. I tam všude nepochybně máme přímé předky.

Multipradědové a multiprabáby se opakují

Samozřejmě není možné mít před pouhými 1 400 lety 35 bilionů *různých* předků, když tolik lidí nežije na planetě ani dnes, dokonce ani pětistícinou tohoto počtu. Zakopaný pes je ve slově *různých*, protože 35 bilionů předků v době zhruba před 1 400 lety prostě máme. Jen všichni nejsou a nemohou být různí a ani většina z nich nemůže být různá. Převážná

2. kapitola

Přesto není třeba pochybovat o tom, že rovněž Středoevropané mají, dokonce i v takto nedávném horizontu, jako je 5 až 10 tisíc let zpátky, předky ve všech devíti regionech světa. Připomeňme, že v roce 1500 př. n. l. máme (podle dlouhé škály velkých čísel) kolem 32 kvintilionů přímých předků (čili 32 000 000 000 000 000 000 000 000 000), a to je jen 3 500 let do minulosti... Samozřejmě mnozí z nich se třeba bilionkrát opakovali, ale test auDNA ukazuje pohled do ještě vzdálenější minulosti, takže tam s velkou pravděpodobností musíme mít světové regiony všechny, ovšem geny se nemusely rekombinovat ze všech až do nás. I když ty vzdálené regiony budou třeba jen v několika liniích z milionu a/nebo i když tito vzdálení předkové z Oceánie třeba byli geneticky upozaděni až k nule, v našem stromu předků pravděpodobně byli. To znamená, že sice byli předky, ale jejich geny se nepředaly, tak jako se nemusely předat geny mnohého předka už před stovkami až tisíci let.

Charakteristika „genových regionů“

Následují charakteristiky regionů podle vysvětlivek k testu autosomální DNA „Genographic“ od National Geographic ve zkrácené a přepracované podobě

Středozevní oblast: Tato součást genové výbavy se nalézá v jižní Evropě a Levantě čili na Blízkém východě, u osob z oblastí od Sardinie, Itálie přes Řecko, Libanon po Egypt a Tunisko. Dále od těchto zemí podíl středozevní DNA klesá. Komponent má být signálem neolitické populační expanze z Blízkého východu, který začal někdy kolem roku 8 000 př. n. l. pravděpodobně ze západní části takzvaného úrodného půlměsíce.

Severoevropská oblast: Druhý typ je nejčastější v severoevropských populacích u lidí od Spojeného království přes Německo, Česko, Slovensko, Dánsko, Finsko až po Rusko. Dále od nich potom výskyt klesá, ale nachází se výrazněji v celé Evropě a širším okolí. Komponent je údajně signálem nejstarších lovecko-sběračských populací Evropy, které přijaly zemědělství až mezi posledními v dobách, kdy se tento styl života šířil z Blízkého východu (asi před 8 000 lety během neolitu).

Jihozápadoasijská oblast: Další součást genové výbavy se objevuje v Indii a okolních populacích včetně Tádžikistánu a Íránu. Nachází se v nižších frekvencích také v Evropě a severní Africe. Stejně jako středozevní

3. kapitola

Hlavní germánský výraz pro pojem **bůh** – anglické *god*, německé *Gott* a další – má jiný původ, protože pochází z pragermánského **guthan**, jež zase z praindoevropského slova ***gheu** čili *vzývat*. Tento **guthan** měl svůj protějšek i v praindickém sanskrtu ve slově **huta** (*vzývaný*). A zřejmě souvisí i s východoslovenským *hutorit'* – *hovořit*.

Bůh a zmínění bohové indoevropských národů včetně názvu pro křesťanského Boha tedy získali svá různá jména v různých IE jazycích v souvislosti se světlem a zářením nebe (*dhyaus/deus/zeus*), se vzýváním a „hutorením“ k vyšší bytosti (*god*) a s panováním a bohatstvím (*bog*).

Perun-Perkuns, Pardžanija a Fjörgynn

Na závěr jazykového exkurzu mezi bohy zmiňme ještě výrazného a někde i hlavního slovanského předkřesťanského boha Peruna, vládce hromu a blesku. Přestože jeho modlám se až na výjimky dnes už nikdo neklaní, jeho jméno je stále živé například v polštině, kde *piorun* znamená *blesk* (slovanský bůh se ale i polsky označuje Perun), a kde se mimo jiné i kleje slovním spojením *Do Pieruna!* čili *Do blesku/hromu/Peruna!*, což ovšem možná tak trochu nahrazuje ve slušné společnosti méně přijatelný výraz *Do pierdole!* Čtenář se buď zasměje, nebo promine a zapomene.

Pro mnohé bude překvapivou informací, že ani Perunovo jméno nevymysleli Slované, ale znali ho minimálně už jejich předchůdci Baltoslované ještě předtím, než se baltské a slovanské etnikum rozdělilo na dvě větve (přibližně 100–120 generací před námi), a pravděpodobně ho znali ještě dávno předtím v indoevropské pravlasti. V předkřesťanských slovanských kmenech uctívali Peruna a v předkřesťanských baltských kmenech mu odpovídal *Perkuns* (staropruština), *Perkūnas* (litevština) nebo *Perkūnis* (lotyšština). Je to tentýž bůh, kterému ale u Slovanů vypadlo písmenko *k* a odpadla prastará koncovka *s*.

Výraz *Perun* a *Perkuns* pravděpodobně pochází ještě z praindoevropského označení posvátného stromu **dub**, které znělo zhruba **perkus** a dodnes ho slyšíme v latinském názvu dubu **quercus**. Perkuns/Perun udeřil občas bleskem do posvátného stromu *perkus/*kwerkus čili do dubu. Především však slovanští bohové podle mytologie přímo přebývali na nějakém větším dubu, *Veledub* byl takový jejich Olymp. Perun/Perkuns

je však zřejmě ještě starší než baltoslovanský kmen a nejspíš jsme si ho přinesli už z Asie. Svědčí o tom jeden z názvů indického boha deště, mraků a hromů Indry, který zněl **Pardžanija**. Staří Germáni měli jazykovou obdobu Peruna/Perkuna dvojí: **Fjörgyn** (matka boha Thora) i **Fjörgynn** (otec bohyně Frigg). Dokonce i u Finů se vyskytoval bůh jménem **Perkele**.

Proč je měsíc někdy vejpůl?

K Perunovi/Perkunovi a staré pruštině – jíž bezpochyby hovořila i řada našich předků na severní čili půlnoční straně – se váže zajímavá více než tisíc let stará píseň starých baltických Prusů z předkřesťanských dob **Miniks Saulikan weddi**. Měsíc Sauliku si vzal. **Saulika** byla bohyně Slunce a vlastně i Slunce samotné, stejně jako i Měsíc byl tak trochu bůh. **Weddi** nám může připomínat **wedding**, což anglicky znamená svatba, a přes litevské **vaduoti** se můžeme dostat k českému **vdát/vzít se**.

Příběh se zpívá takto: **Miniks** čili Měsíc si vzal **Sauliku**, bohyni Slunce. **Saulika** ráno dříve vstala, což je logické, protože Slunce vstává časně ráno a Měsíc v té době mnohdy ještě spí. Jenže Měsíc pak putoval sám nocí a zamiloval se (**enmiliwuns** ve staropruštině, slyšíte tu podobnost?) do Jitřenky. Vzniká trojúhelník **Saulika – Miniks – Jitřenka**, a protože věci se pro Sauliku nevyvíjejí dobře, zasahuje její rozzlobený otec **Perkuns** neboli náš Perun. Měsíc potrestal tím, že ho mečem rozsekl (*perkīrta*, pro podobnost si násilně počestěme na pročrtl), a to vedví – *pērpūs*, což nám připomene české *vejpůl* nebo *přepůlit*, abychom slyšeli tu podobnost. A teď už víte, proč se nám Měsíc často jeví být půlkulatý: může za to mimomanželská láska a jeho tchán Perkuns. (Jádro slova *perkīrta* se nápadně podobá i japonskému slovesu *kiru* – řezat, které se objevuje mimo jiné ve slově *harakiri*. Náhoda to asi nebude.)

Když už jsme u boha Měsíce a jeho polovičnosti, nelze nevzpomenout půlměsíc nacházející se na islámských sakrálních stavbách. Arabové před prorokem Mohamedem věřili ve více bohů a jeden z těch důležitějších byl zřejmě pokračováním mezopotamského měsíčního boha jménem Sin. Jelikož bůh se arabsky nazývá *iláh* (jakýkoliv bůh) a jeden konkrétní či jediný Bůh je *Alláh* (staženo z *Al-iláh*), říkalo se i měsíčnímu bohu

Nejčastější příjmení

Nejčastějším příjmením je **Novák/Nováková**, jejichž nositelů je jen v České republice asi **70 tisíc**. Téměř jedno procento obyvatel České republiky. Samozřejmě své Nováky mají i Slováci, Poláci (Nowak), Němci a Rakušané (Neumann) nebo třeba Angličané, Skotové či Irové (Newman). Novák byl nově příchozí do vesnice nebo města, byla to jeho výrazná charakteristická odlišnost, které si místní všímali. Možná se tak jako dnes ptali: zapadne mezi nás, bude dobrým sousedem, jaké novoty sem přitáhne, dobré, či špatné? Pokud se choval podle anglického rčení *when in Rome, do as Romans do*, tedy *když jsi v Římě, chovej se jako Římané*, tak zřejmě zapadl a integroval se dobře. Tehdy se takové chování očekávalo, nechtěl-li se příchozí se zlou potázati. Platí to do značné míry i dnes.

Je dost pravděpodobné, že ve svém genealogickém vývodu předků má **Nováky** každý, a to často více než jedny. Já jsem našel minimálně dva na sobě nezávislé rody Nováků v Čechách i na Moravě, nevzniklé z jednoho zdroje. Příjmení Novák je jedno z mála příjmení, která vznikala na více místech, to znamená, že ne každý Novák vede ke stejnému prvnímu Novákovi v rodu, což je ostatně logické. Často se lze setkat spíše s opačným extrémem, kdy lidé na některé vesnici tvrdí, že tamní málo časté stejné příjmení z dolního a horního konce nemá navzájem nic společného, že se jedná o odlišné rodiny, které spolu nemají společné předky. Říkají to s naprostou jistotou. To je však téměř vyloučeno. Specifická méně častá příjmení v jedné vsi znamenají téměř jistě rozdíl od společného předka se stejným příjmením, i když to nemusí být v posledních 200 letech. Výjimku tvoří například Novák nebo Horák.

Druhé nejčastější příjmení **Svoboda/Svobodová** nosí asi **52 tisíc mužů a žen** a po mužské linii jde o potomky někoho, kdo byl zřejmě svobodný sedlák, nebyl poddaný. Třetí příčku obsadilo příjmení **Novotný** s **50 tisíci výskyty**, jehož význam je stejný jako v případě Nováků. Příjmením **Dvořák** se může pochlubit **46 tisíc lidí** a význam je podobný Svobodovi – Dvořák měl svůj vlastní dvůr neboli statek. Původní Svoboda i Dvořák zpravidla nepodléhali vrchnosti, ale přímo králi. Na pátém místě je **Černý**, což bude nejčastěji další *novák*, ovšem přistěhovavší

5. kapitola

se *načerno*, nelegálně. Může to ale být i tmavší, opálenější nebo černovlasý člověk.

Druhá pětka příjmení s výskytem od 33 do 23 tisíc lidí v České republice zahrnuje příjmení **Procházka**, **Kučera**, **Veselý**, **Horák** a **Němec**. Následují **Pokorný**, **Pospíšil**, **Marek**, **Hájek**, **Jelínek**, **Král**, **Růžička**, **Beneš**, **Fiala**, **Sedláček**, **Zeman**, **Doležal**, **Kolář**, **Krejčí**, **Navrátil**. Výčet prvních pětadvacítky stačí a každý z nás najde mnoho, ne-li většinu těchto příjmení ve svém přehledu předků.

Příjmení naznačující původ v zahraničí

Příjmení **Němec** či **Němeček** (mezi předky jej má snad každý v našich končinách, obě varianty příjmení u nás nosí přes 31 tisíc lidí) ukazuje nejčastěji na nějaké spojení s německým etnikem, které – bez ohledu na výskyt tohoto příjmení mezi předky – máme v genealogickém vývodu všichni z Čech, Moravy i Slovenska i z širšího okolí. Jsme prostě zčásti i Němci, Poláci, Francouzi a tak dále. Nachází se v nás ale i starověcí Římané a Etruskové. U nás už etruské příjmení nikdo nemá, v Itálii však ano. Toskánské příjmení **Loia** prý opravdu pochází z etruštiny, kde označovalo horníka, doslova by se dalo přeložit jako *špinavé oblečení*. Zda jde o tak staré příjmení, nebo jen etruské slovo přežilo v regionální toskánské italštině do doby ustavování dědičných příjmení, není asi snadné zjistit.

Příjmení **Bayer**, **Šváb/Schwab**, **Frank/Fronk** nebo **Sass** mohou představovat původ z jednotlivých německy mluvících oblastí a „kmenů“, některá jiná směřují přímo k městečkům, vesnicím či dokonce i řekám. Kupříkladu **Laber**, **Brandstätter**, **Wiener** a podobně, podle spousty různých městeček a vesniček celé střední Evropy a někdy nejen té. Některá německá příjmení představují jen německou podobu českých měst a vesnic (**Prager**, **Budweiser**), ty mohly mít většinově německou populaci (**Egerer** – příjmení s původem v Chebu). Jiná jména zase svědčí o původu z dnešního Polska (například **Gliwický**) či tehdejšího Slezska. Středně častá příjmení **Schlesinger**/**Ślesinger**/**Slezák** (dnes dohromady asi 6 100 osob v České republice) upozorňují, že nositel má předky ve Slezsku.

Vraťme se ale k naší linii chlupatých, vlasatých a mlékomilných savců. Po nějaké době, asi **před 125 miliony let**, se od nás odděluje jedna zvláštní větev vačnatců. My, kteří jsme nevytvořili vak, vytváříme placentu. Někteří savci, jako třeba velryby nebo delfíni, se nakonec vrátili do vody a část evolučních vymožeností, například končetiny, zase zanikla nebo se přeměnila. Evoluční změny jsou totiž možné oběma směry. Neplatí to však jen pro vodní tvory, kupříkladu koně v jedné fázi našeho společného předka vytvořili prsty, avšak nakonec je po určité době po oddělení od naší větve přestali využívat a změnili je v kopyta.

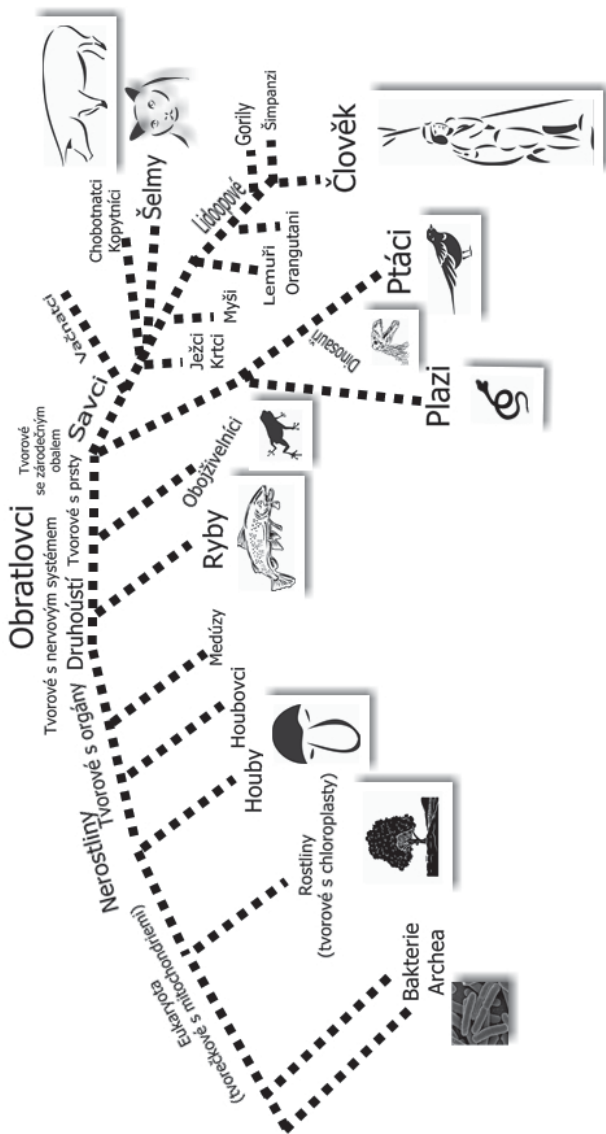
Lidoopí strom a různé druhy hominidů

Jakmile jsme se nejspíše někdy **před 95 miliony let** oddělili od krav, šelem, netopýrů, krtků, ježků, prasat a velryb, později (**před 75 až 80 miliony let**) i od myši, potkanů a krysy a nakonec od lemurů (někdy **před 70 miliony let**), stali jsme se postupně primáty a lidoopy. První primát nebo skoroprimát **purgatorius** se objevil zhruba v době **před 65 miliony let**.

Dělení pokračovalo dále. Různé opičí druhy se postupně separovaly, až se od nás oddělil (nebo my od něj, záleží na úhlu pohledu) poslední opičí bratranec – šimpanz. Orangutani se od společné linie osamostatnili **asi před 15 miliony let**, gorily **před zhruba 9 miliony let** a šimpanzi teprve **před 6,2 milionu lety**.

A pak už máme v naší linii jen různé druhy člověka. Není jasné, které z nalezených kosterních pozůstatků různých druhů patří k přímým předkům a které k úplně vyhynulým větvím rodu Homo. Je docela dobře možné, že k předkům patří všechny v různé míře, protože se tyto poddruhy pravděpodobně mohly míchat i navzájem, některé jen okrajově a jiné výrazně. Případně je to jinak, současná úroveň poznatků nám však neumožní říct nic s jistotou. Vzhledem k tomu, že se dlouho na základě koster tvrdilo, že neandertálci zcela vyhynuli, a teprve v roce 2010 se genetickými testy zjistilo, že „vyhynuli“ jen jako samostatný druh a každý z nás má v sobě asi čtyřicetinu genů právě od nich, je dost dobře možné, že se lidské druhy mísily vždy.

Fylogenetický strom tvorstva

Prožitky, které vyvolávají otazníky

Vraťme se tedy ještě jednou ke zdanlivé či skutečné dvojnosti duše a těla. K otázce, zda jsme jen tím, co si předáváme v genech, a jak s tím sami nakládáme, nebo zda jsme zároveň i duší převtělenou od osob vzdálených našim časům. Můžeme být současně obojím, stejně jako každá matka je sama sebou a stejně tak (některými buňkami v mozku) je svými dětmi. Můžeme být dokonce i vším, co kdy existovalo, protože jsme-li Liptonovými anténkami i signálem do nich přicházejícím, můžeme toto všechno přijímat. Možná stačí – jako na starém rádiu – jednoduše otočit knoflíkem ladění stanic. Můžeme vše přijímat tak, jako bylo kdysi rádio v mém jihomoravském dětském pokoji schopno přijímat vysílání z Prahy, z Pekingu i z Johannesburgu.

V této souvislosti je vhodné se zmínit i o dnešní vědou nevysvětlitelném zdvojení osobnosti, které popisoval americký nekonvenčně myslící lékař Walt Stoll (jedna z osobností, o níž pojednávám ve své knize *Géniové na prahu nové medicíny*). Podle něho se *vnímavý lékař během dlouhé praxe setká s případy, jež nezapadají do konvenčních medicínských náhledů a nedají se jimi vysvětlit. Existují například tisíce zdokumentovaných případů spontánního vyléčení pokročilé rakoviny, ale – co je ještě obtížněji pochopitelné – existují i lidé se dvěma velice rozdílnými střídajícími se osobnostmi v jednom těle, z nichž jedna má kupříkladu diabetes a druhá ne, jedna trpí artritidou a druhá nikoliv, jedna potřebuje silné brýle a druhá má dokonalý zrak.*

Ale postupme dále k reinkarnaci. Zcela jistě je třeba si klást otázku, jak jinak si vysvětlit velké množství literatury a popsané (konvenční vědou neuspokojivě vysvětlitelné) zážitky. Tisíce prožitků, které proběhly při hypnotických seancích objevujících podrobnosti minulých životů lidí žijících staletí před námi, prožívané tak, jako bychom to byli my sami. Nejedná se ovšem jen o hypnotická sezení. Jak jinak si lze vysvětlit vzpomínky dětí na realitu prožitou v jiném těle a v jiné zemi, které se později mnohdy potvrdily a jež ono dítě či hypnotizovaný nemohli v žádném případě ve svém současném životě znát? Jak objasníme schopnost napojit se na bytost mluvící jiným a dávno nepoužívaným jazykem, který již v běžné komunikaci nikde neexistuje? To vše se stalo a nejde

KDO JSME A ODKUD PŘICHÁZÍME?

- Kolik je v každém z nás Slovanů, Germánů nebo Keltů? Kolik Afričanů, Asiatů a indiánů? Z jak velké části jsme neandertálci?
- Odkdy máme páteř a nervy? Kdy máme posledního společného předka s havrany a dinosaury a kdy se psy a kočkami?
- Jak zní prastarý jazyk miminek celého světa?
- Čím to, že si jsou názvy řek u nás a v Japonsku tak podobné?
- Co má společného sovětský diktátor Stalin a mumie z alpského ledovce Ötzi? A co Napoleon a Hitler?
- Kde má nejvíce lidí zrzavé vlasy a jak to souvisí s výskytem Keltů? A jak jsou na tom osoby se světlými vlasy a světlýma očima?
- Co mají společného bohové Perun, Pardžánija a Fjörgynn? Proč je měsíc někdy půlkulatý a proč je vlastně symbolem islámu? Jak s obojím souvisejí naše rohlíky?
- Čemu se ve starém Římě říkalo cacatio? Které jiné tabuizované slovo je podobné v téměř všech jazycích světa a musí být tedy desítky tisíc let staré?
- Kde všude má dnes potomky Karel IV.?
- Proč je pravděpodobným přímým předkem každého z nás Abrahám, Konfucius, Gilgameš a Ramses II., ale ne prezident Masaryk?

Nechte se provést napínavým genealogickým příběhem, v němž účinkují Adamové i Evy, králové i pastýři, války i epidemie, geny a mutace a spletené cesty migrace. Dozvíte se, z jakých etnik jste přibližně složeni a kam až se rozpíná strom vašich předků. V knize nechybí ani náměty k tomu, jak začít s vlastním hledáním, na jehož konci můžete objevit až tisíc nebo více konkrétních předků a s trochou štěstí můžete nalézt napojení až do velmi hluboké minulosti.

